

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____

din _____
Chișinău

Cu privire la aprobarea Programului național de promovare a sănătății pentru anii 2016-2020

În temeiul art. 7, 46, 47 și 48 din Legea nr.10-XVI din 3 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.67, art.183), cu modificările și completările ulterioare, a Hotărîrii Guvernului nr. 680 din 30 septembrie 2015 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2015-2016” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.267-273, art.773), precum și în scopul promovării sănătății populației și profilaxiei bolilor, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul național de promovare a sănătății pentru anii 2016-2020 (se anexează).

2. Se stabilește că:
coordonarea implementării Programului național de promovare a sănătății pentru anii 2016-2020 va fi asigurată de Consiliul național de coordonare a activităților de prevenire și control al bolilor netransmisibile;
finanțarea acțiunilor incluse în Programul menționat se va efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate anual în bugetul public național, precum și din alte surse, conform legislației în vigoare.

3. Ministerele și alte autorități administrative centrale:
vor asigura, în limitele competențelor atribuite, realizarea prezentei hotărîri și a acțiunilor incluse în Program;
vor raporta anual, pînă la 15 februarie, Ministerului Sănătății despre executarea Programului național de promovare a sănătății pentru anii 2016-2020.

4. Ministerul Sănătății va generaliza informațiile și va prezenta Guvernului, pînă la 15 martie, raportul integral privind realizarea hotărîrii în cauză.

5. Se recomandă autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea:

să elaboreze și să aprobe, în termen de trei luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a prezentei hotărîri, programe teritoriale de promovare a sănătății pentru anii 2016-2020;

să examineze anual realizarea programelor teritoriale de promovare a sănătății și să întreprindă măsuri pentru îndeplinirea obiectivelor prevăzute.

6. Consiliul Coordonator al Audiovizualului va recomanda radiodifuzorilor aflați sub jurisdicția Republicii Moldova mediatizarea cu titlu gratuit a campaniilor sociale, activităților de informare și educare cu tematica sănătății publice și promovării modului sănătos de viață, desfășurate de instituțiile statale și nonguvernamentale și avizate în mod obligatoriu de către Ministerul Sănătății.

7. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Sănătății.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

PROGRAMUL NAȚIONAL DE PROMOVARE A SĂNĂTĂȚII PENTRU ANII 2016-2020

I. Identificarea problemei:

1. Starea bună a sănătății este o valoare și o adevărată sursă a stabilității economice și sociale a unei societăți.

2. Stilul de viață nesănătos și comportamentele riscante (consumul de tutun, de droguri, consumul abuziv de alcool, sedentarismul, consumul redus de fructe și legume, igiena precară, relațiile sexuale neprotejate etc.) afectează nu doar sănătatea, dar și calitatea vieții.

3. Acțiunile de promovare a sănătății nu se limitează la o problemă specifică de sănătate, nici la un anumit comportament. Organizația Mondială a Sănătății (OMS) recomandă aplicarea principiilor și strategiilor pentru promovarea sănătății la o varietate de factori de risc, tipuri de boli direcționate pentru diferite grupuri țintă de populație. Eforturile comune aplicate în sistemul de educație, știință și inovare, dezvoltare comunitară, legislație sînt la fel de importante pentru prevenirea bolilor transmisibile, traumelor, a problemelor mentale, precum și pentru prevenirea bolilor netransmisibile.

Secțiunea 1. Contextul internațional

4. În anul 1986, la Conferința Globală de promovare a sănătății, care s-a desfășurat la Ottawa, Canada a fost adoptată „Carta de la Ottawa de promovare a sănătății”, prin care țările s-au angajat să-și fortifice eforturile pentru promovarea sănătății prin elaborarea unor politici publice care favorizează sănătatea:

- 1) crearea unor medii favorabile sănătății;
- 2) consolidarea acțiunii comunitare;
- 3) dezvoltarea abilităților individuale;
- 4) reorientarea serviciilor medicale spre servicii de profilaxie și prevenire.

5. În cadrul celei de-a 4-a Conferințe Internaționale în Promovarea Sănătății de la Jakarta în 1997 s-au identificat prioritățile în acest domeniu pentru secolul XXI:

- 1) promovarea responsabilității sociale pentru sănătate;
- 2) creșterea investițiilor pentru îmbunătățirea stării de sănătate;
- 3) consolidarea și extinderea parteneriatelor pentru sănătate;
- 4) creșterea capacității comunitare și împuternicirea individului;
- 5) asigurarea unei infrastructuri de promovare a sănătății.

6. În anul 2005 în cadrul celei de-a 6-a Conferințe Globale în Promovarea Sănătății a fost adoptată Carta de la Bangkok „Promovarea sănătății într-o lume globalizată”, care a identificat provocările majore în domeniu, acțiunile și

angajamentele necesare pentru abordarea comprehensivă a factorilor determinanți ai sănătății într-o lume globalizată și a oferit o nouă direcție privind crearea parteneriatelor durabile cu societatea civilă și sectorul privat în realizarea acțiunilor de promovare a sănătății populației.

7. În septembrie 2012, Comitetul Regional pentru Europa al OMS, în cadrul sesiunii a 62-a a adoptat cadrul nou al politicii europene de sănătate „Sănătatea 2020”, care încurajează țările să elaboreze strategii naționale intersectoriale cu scopuri și ținte care vizează provocările-cheie, ce țin de promovarea sănătății și profilaxia bolilor. Programele de promovare a sănătății bazate pe principiile de implicare și abilitare a tuturor actorilor interesați oferă beneficii reale și includ:

- 1) crearea unor condiții mai bune pentru consolidarea sănătății;
- 2) îmbunătățirea cunoștințelor medico-sanitare;
- 3) facilitarea alegerii în favoarea unui stil de viață mai sănătos.

8. Declarația de la Helsinki „Sănătatea în toate politicile”, adoptată la cea de-a 8-a Conferință Globală în Promovarea Sănătății de la Helsinki, 2013 prevede implicarea altor sectoare, decât sectorul sănătății pentru a îmbunătăți și promova sănătatea populației, a evita acțiunea factorilor nocivi și a determinanților sănătății, cum ar fi:

- 1) comportamentul nesănătos;
- 2) condițiile de trai, muncă și educație;
- 3) accesul la produse și servicii.

9. Recent, Comitetul Regional OMS pentru Europa în cadrul celei de-a 65-a Sesiune care a avut loc la 14-17 septembrie 2015, orașul Vilnius, Lituania a adoptat Strategia în domeniul activității fizice pentru Regiunea Europeană a OMS pentru perioada 2016-2025 (EUR RC65/9). Scopul Strategiei fiind încurajarea țărilor pentru creșterea nivelului de activitate fizică prin:

- 1) promovarea activității fizice și reducerea comportamentului sedentar;
- 2) asigurarea accesului la locuri/medii atractive și sigure pentru practicarea activității fizice;
- 3) asigurarea de șanse egale pentru activitatea fizică, indiferent de sex, vîrstă, venit, educație, etnie sau de invaliditate;
- 4) eliminarea barierelor și facilitarea activității fizice.

Secțiunea 2. Contextul național

10. Republica Moldova, ca și majoritatea țărilor din regiune, se confruntă cu diferite provocări: odată cu agravarea presiunilor economice și creșterea costurilor serviciilor de sănătate, sporește riscul excluziunii sociale și deseori, anume cei care au cele mai mari nevoi de asistență medicală sînt cei mai marginalizați. În perspectivă, cheia succesului ar putea fi schimbarea mentalității factorilor de decizie, prestatorilor de servicii și membrilor societății, astfel încît serviciile de sănătate să nu mai fie percepute drept simple acțiuni de tratament al

maladiilor, ci un mecanism care să plaseze accentul spre promovarea sănătății și a bunăstării.

11. Modul sănătos de viață încă nu a devenit o normă pentru majoritatea populației din Republica Moldova, fapt care determină profilul și evoluția defavorabilă a determinațiilor majori ai bolilor cronice – fumat, consum excesiv de alcool, inactivitatea fizică, alimentația nesănătoasă, igiena deficitară etc.

12. Datele Studiului prevalența factorilor de risc pentru bolile netransmisibile, abordarea supravegherii pe pași a Organizației Mondiale a Sănătății (STEPS, Moldova 2013), denotă că mai mult de 10% din populația adultă (de vîrsta 18-69 ani) nu practică activitatea fizică zilnic, conform recomandărilor OMS privind activitatea fizică pentru sănătate, și anume, efectuarea a 150 de minute de activitate fizică de intensitate moderată pe săptămîină sau echivalentul ei. Prevalența sedentarismului este mai înaltă în zona urbană în comparație cu cea rurală și sporește odată cu vîrsta.

13. Conform aceluiași studiu, circa 65% din populație (de vîrsta 18-69 ani) consumă mai puțin de 5 porții de fructe și/sau legume, consumul mediu fiind de 2 porții/zi și ca rezultat – 56% din populație este supraponderală, atît bărbații, cît și femeile, iar 23% de persoane sînt obeze, dintre care 18% sînt bărbați și 28,5% sînt femei.

14. Fumatul este un factor de risc major pentru sănătate, condiționînd peste 10% din totalul de decese înregistrate prin boli netransmisibile. În Republica Moldova 48,5% bărbați și 8,2% femei sînt fumători activi, din ei 35% bărbați și 7,4% femei sînt de vîrsta 15-24 ani, potrivit Studiului de Indicatori Multipli în Cuiburi (MICS, Moldova, 2012).

15. Studiul cunoștințe, atitudini și practici (KAP) în cadrul campaniei naționale de comunicare, orientată spre actualii și potențialii consumatori de tutun din anul 2012, referitor la efectele fumatului denotă că 2/3 din populație în general este conștientă de faptul că fumatul cauzează boli grave, precum cancerul, boli de inimă, boli respiratorii, însă mai puțin de jumătate din respondenți cunosc daunele cauzate de fumatul pasiv. Este de remarcat faptul că foștii fumători sînt mai conștienți de efectele negative ale fumatului decît fumătorii actuali, care neglijează informațiile și continuă să fumeze.

16. Tradiția consumului și abuzului de alcool este puternic înrădăcinată în societatea noastră, atît la femei, cît și la bărbați. Potrivit Studiului cunoștințe, atitudini și practici (KAP) privind consumul de alcool din anul 2012, trei pătrimi din populația cu vîrsta cuprinsă între 16-55 ani consumă alcool, inclusiv 12% dintre ei consumă alcool zilnic sau aproape în fiecare zi. Deci, mai mult de jumătate din populație este conștientă că abuzul de alcool poate provoca boli grave, precum cancerul la ficat, leziunile creierului la făt, bolile cardiovasculare, totuși numărul celor care nu sînt conștienți de daunele asupra fătului provocate de consumul de alcool în cazul unei femei însărcinate este destul de mare – circa 31%.

17. Este demonstrat faptul că 70 la sută din decesele premature ale adulților sînt cauzate de comportamente riscante inițiate în perioada adolescenței,

deși promovarea sănătății, asigurarea echității sociale în sănătate ar trebui să se înceapă încă în perioada timpurie de dezvoltare a copiilor, educația în școală, în familie, societate.

18. Subiectul „Promovarea modului sănătos de viață” este realizat la câteva discipline în cadrul învățământului primar, gimnazial, liceal, profesional tehnic, secundar. În pofida acestui fapt, se atestă o prevalență sporită a diferitor comportamente riscante ale adolescenților.

19. Potrivit Studiului cunoștințe, atitudini și practici (KAP) privind sănătatea și dezvoltarea adolescenților din anul 2012, 36% dintre adolescenți cu vârsta cuprinsă între 15-19 ani întrețin relații sexuale și fiecare al patrulea adolescent, care întreține relații sexuale, nu folosește mijloace de contracepție. Astfel, incidența infecțiilor cu transmitere sexuală (sifilis și gonoree) în rândul adolescenților cu vârsta cuprinsă între 15-19 ani este de circa 180 de cazuri la 100 mii persoane anual, acesta fiind cel mai mare indice din regiune. Cunoștințele tinerilor despre sănătatea reproductivă sînt încă relativ modeste: doar 38,2% dintre tinerii cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani posedă cunoștințe corespunzătoare cu privire la HIV/SIDA.

20. O altă problemă a tinerilor este consumul de substanțe adictive. Potrivit Studiului Global privind Fumatul la Adolescenți (GYTS, Moldova 2013), mai mult de 1 din 10 adolescenți cu vârsta cuprinsă între 13-15 ani fumează (10,4%: 14,9% băieți și 5,8% fete). În adolescență fumatul este un obicei destul de acceptat și este considerat ca un mediator social (fumătorii au mai mulți prieteni). 2 din 10 (22,8%) dintre adolescenți cu vârsta cuprinsă între 13-15 ani, consideră că fumatul îi ajută pe oameni să se simtă mai confortabil la festivități, petreceri și adunări sociale.

21. Rata cazurilor de suicid la adolescenți a sporit cu 40% din 2007, fiind de 10 ori mai mare în rândul băieților. Numărul adolescenților cu probleme de dezvoltare fizică din cauza dereglărilor de nutriție a sporit din 2008 de la 16,5% la 19,7% (10-11 ani) și de la 13,6% la 16% (14-15 ani).

22. Actualmente, intervențiile de informare, educare și comunicare sînt realizate de către Ministerului Sănătății, preponderent de către instituțiile Serviciului de supraveghere de stat a sănătății publice și asistența medicală primară, și acoperă o gamă largă de teme relevante pentru sănătate, însă au în fond un caracter mai degrabă fragmentat și sînt orientate spre conștientizare și informare, fără mari șanse de a induce schimbări semnificative de comportament.

23. Programele și materialele de informare privind promovarea sănătății și educația pentru sănătate sînt dezvoltate sporadic, într-o măsură insuficientă și preponderent în cadrul unor proiecte naționale sau locale, finanțate de donatori.

24. O serie de activități de promovare a sănătății sînt sprijinite financiar din fondul de profilaxie a asigurării obligatorii de asistență medicală, însă există deficiențe în planificare și evaluare a rezultatelor. Este necesară crearea unui mecanism de finanțare durabilă a intervențiilor de promovare a sănătății la nivel de instituție medicală.

25. Resursele existente (financiare și umane) ale instituțiilor din cadrul Serviciului de supraveghere de stat a sănătății publice, care ar avea de fapt rolul de coordonator la nivel teritorial în aspecte de planificare și realizare a activităților de promovare a sănătății, sînt limitate.

26. Pentru a obține succese în schimbarea și menținerea comportamentelor sănătoase la toate etapele vieții, urmînd recomandările privind guvernarea cadrului European de politici al OMS, Sănătatea 2020, guvernarea strategică pentru promovarea sănătății trebuie să promoveze acțiuni comune ale sectoarelor de sănătate și celor ce nu țin de sănătate: altor ministere și departamente, sectorului privat, autorităților publice locale, precum și a tuturor cetățenilor pentru realizarea unor obiective comune.

27. Coordonarea și colaborarea intra- și intersectorială adecvată este esențială pentru desfășurarea acțiunilor de promovare a sănătății. Actualmente, mecanismul de coordonare la nivel național și local, care să abordeze aceste probleme, lipsește, iar colaborarea intersectorială și implicarea comunității este insuficientă.

II. Obiectivele specifice ale Programului

28. Scopul Programului național de promovare a sănătății pentru anii 2016-2020 (în continuare – Program) constă în favorizarea adoptării comportamentelor sănătoase la toate etapele vieții.

29. Obiectivele specifice ale Programului sînt următoarele:

1) modificarea atitudinii și îmbunătățirea cunoștințelor în domeniul promovării sănătății la adulți cu cel puțin 30%, la adolescenți și tineri cu cel puțin 50%, către anul 2020;

2) consolidarea către anul 2020 a capacităților de pînă la 80% a specialiștilor din sectorul sănătății și pînă la 50% a specialiștilor din sectorul educației privind planificarea și implementarea acțiunilor de promovare a sănătății la nivel național și local;

3) elaborarea către anul 2017 a suportului metodologic privind crearea unor medii favorabile promovării modului sănătos de viață în instituțiile de educație, la locul de muncă și în comunitate;

4) reducerea prevalenței inactivității fizice cu 5%, către anul 2020, prin promovarea și încurajarea activității fizice zilnice la toate etapele vieții, evitînd inechitățile.

III. Acțiuni ce urmează a fi întreprinse

30. În scopul modificării atitudinii și îmbunătățirii cunoștințelor în domeniul promovării sănătății la adulți cu cel puțin 30%, la adolescenți și tineri cu cel puțin 50%, către anul 2020 se prevăd următoarele:

1) realizarea campaniilor de comunicare și de schimbare a comportamentului, strategic planificate, adaptate vârstei și nevoilor beneficiarilor

pentru reducerea poverii evitabile a bolilor prioritare cu accent pe grupurile vulnerabile și tineri;

2) realizarea acțiunilor de sensibilizare și comunicare în cadrul evenimentelor anuale de promovare a sănătății și prevenire a bolilor;

3) susținerea derulării emisiunilor săptămânale la posturile de TV și radio cu acoperire națională în aspecte de promovare a modului sănătos de viață;

4) reevaluarea disciplinelor școlare care conțin modulul „Promovarea modului sănătos de viață”, la toate nivelele învățământului obligatoriu, ajustat pe vârste și sexe, conform prevederilor legale;

5) asigurarea informării și consilierii tinerilor cu privire la comportamentele sănătoase prin intermediul centrelor de sănătate prietenoase tinerilor;

6) instruirea grupelor-țintă (gravidelor, familiilor tinere, vârstnicilor, persoanelor cu diabet, hipertensiune) în cadrul „școlilor” din instituțiile medico-sanitare publice.

31. Consolidarea către anul 2020 a capacităților de până la 80% a specialiștilor din sectorul sănătății și până la 50% a specialiștilor din sectorul educației privind planificarea și implementarea acțiunilor de promovare a sănătății la nivel național și local:

1) actualizarea curriculumului de instruire și educație continuă a specialiștilor din sănătate și educație în promovarea sănătății și comunicarea riscurilor;

2) fortificarea capacităților Serviciului de supraveghere de stat a sănătății publice în vederea coordonării activităților, colaborării intersectoriale și responsabilizării referitor la activitățile de promovare a sănătății în contextul regionalizării;

3) elaborarea unui ghid pentru specialiștii din asistența medicală primară și asistența socială privind aspectele de comunicare pentru schimbarea comportamentului la nivel de individ;

4) instruirea specialiștilor cu studii superioare și medii din sectorul sănătății și educație în vederea promovării sănătății și comunicării;

5) dezvoltarea programelor de instruire pentru părinți, tineri, jurnaliști, autorități publice locale, organizații obștești etc. privind promovarea sănătății și prevenirea bolilor.

32. Elaborarea către anul 2017 a suportului metodologic privind crearea unor medii favorabile promovării modului sănătos de viață în instituțiile de educație, la locul de muncă și în comunitate:

1) elaborarea recomandărilor și criteriilor privind inițiativele de „spitale care promovează sănătatea”, „orașe/comunități sănătoase” cu implementarea programelor-pilot;

2) elaborarea ghidurilor pentru autoritățile publice locale privind organizarea și realizarea acțiunilor de promovare a sănătății la nivel de comunitate;

3) elaborarea ghidurilor metodologice și inițierea rețelei naționale de „Școli care promovează sănătatea”, conform criteriilor rețelei europene;

4) implementarea programelor de promovare a sănătății la locul de muncă (promovarea alimentației sănătoase a activității fizice, evitarea stresului etc.);

5) instruirea igienică a angajaților din economia națională privind promovarea sănătății și prevenirea bolilor;

6) dezvoltarea planurilor de promovare a sănătății la nivel comunitar în contextul schimbării comportamentului și promovarea deprinderilor pentru o viață sănătoasă.

33. Reducerea prevalenței inactivității fizice cu 5%, către anul 2020, prin promovarea și încurajarea activității fizice zilnice la toate etapele vieții, evitând inechitățile:

1) elaborarea strategiei de comunicare și realizarea campaniilor de comunicare și informare privind promovarea activității fizice;

2) organizarea evenimentelor de promovare a activității fizice la nivel național și comunitar, implicând persoane de toate vârstele, inclusiv persoane cu necesități speciale;

3) elaborarea recomandărilor minime privind promovarea activității fizice pentru sănătate pentru diferite grupuri-țintă;

4) elaborarea recomandărilor privind dezvoltarea planurilor de urbanism și a infrastructurii, care să promoveze mobilitatea, ciclismul și mersul pe jos (benzi, parcuri pentru cicliști, drumuri pietonale etc.).

IV. Etapele și termenii de implementare

34. Etapa 2016-2018:

1) vor fi elaborate programe teritoriale în domeniul promovării sănătății în conformitate cu prevederile prezentului Program;

2) va fi elaborat suportul metodologic și inițiată implementarea inițiativelor OMS cu privire la „orașe/comunități sănătoase”, ”școli care promovează sănătatea”, „spitale care promovează sănătatea”;

3) vor fi actualizate curriculumul de instruire universitară, postuniversitară și continuă a cadrelor medicale privind promovarea modului sănătos de viață;

4) vor fi stabilite parteneriate de colaborare intersectorială, inclusiv cu partenerii din exterior în domeniul promovării sănătății populației.

35. Etapa 2018-2020:

1) vor fi efectuate majoritatea activităților, ceea ce va permite monitorizarea realizării obiectivelor specifice ale Programului;

2) va continua realizarea activităților de comunicare, informare și educare a populației privind promovarea sănătății;

3) vor fi consolidate capacitățile diferitor sectoare în domeniul planificării și realizării acțiunilor de promovare a sănătății;

4) fortificarea capacităților diferitor sectoare și înputernicirea comunităților în domeniul promovării sănătății, îmbunătățirii cunoștințelor medico-sanitare a grupurilor-țintă, modificării atitudinii pentru schimbarea comportamentelor sănătoase vor constitui argumente obiective de apreciere a eficienței acțiunilor prevăzute în prezentul Program.

V. Responsabilități pentru implementare

36. Autoritățile responsabile pentru implementarea fiecărei acțiuni în parte sînt specificate în anexa nr.1 la prezentul Program.

37. În procesul de implementare a prezentului Program, autoritățile responsabile vor colabora cu autoritățile publice locale, organizații neguvernamentale, sectorul privat, societatea civilă, precum și cu partenerii internaționali de dezvoltare. De asemenea, instituțiile responsabile vor încheia contracte de voluntariat privind realizarea acțiunilor de promovare a sănătății în societate.

VI. Estimarea generală a costurilor

38. Finanțarea acțiunilor prevăzute în prezentul Program se va efectua din contul și în limitele mijloacelor bugetului public național, precum și din alte surse, conform legislației. Costurile estimative ale acțiunilor prevăzute vor fi ajustate pe perioada implementării Programului, reieșind din volumele de alocații disponibile bugetului public național.

39. Estimarea generală a costurilor pentru implementarea Programului a fost efectuată în baza priorităților și a activităților identificate și formulate, inclusiv adaptarea dovezilor și experienței internaționale pentru implementarea intervențiilor similare de promovare a sănătății.

40. Costul estimativ al prezentului Program este de 138,35 milioane lei. Costul estimat pentru fiecare an de implementare, în funcție de categoria de costuri, sursa de finanțare și valorile cumulative ale costurilor preconizate în conformitate cu activitățile Programului sînt specificate în anexa nr.2 la prezentul Program. Bugetul estimat este ajustat pe perioada implementării Programului, reieșind din volumele de alocații disponibile componentelor bugetului public național.

VII. Impactul scontat

41. Realizarea prezentului Program va contribui pe termen lung la adoptarea comportamentelor favorabile sănătății la toate etapele vieții.

42. Rezultatele scontate pînă în anul 2020 sînt următoarele:

1) creșterea nivelului mediu de cunoștințe în domeniul promovării sănătății la populația adultă cu 30% și la tineri pînă la 50%;

2) inițierea și extinderea în cel puțin 50% din instituțiile preuniversitare a Rețelei Europene de „Școli care promovează sănătatea”;

- 3) reducerea prevalenței inactivității fizice cu 5% la populația adultă;
- 4) elaborarea recomandărilor privind implementarea inițiativelor OMS cu privire la „orașe/comunități sănătoase”, „școli și spitale care promovează sănătatea”;
- 5) consolidarea capacităților specialiștilor din diferite domenii în promovarea sănătății și accesul îmbunătățit la informații privind promovarea sănătății și profilaxia bolilor;
- 6) îmbunătățirea programelor de instruire în promovarea sănătății la nivel preșcolar, preuniversitar, universitar și postuniversitar;
- 7) crearea condițiilor optime pentru promovarea și practicarea activității fizice pentru toți.

VIII. Indicatorii de progres și performanță

43. Pentru evaluarea gradului de atingere a rezultatelor scontate se vor utiliza următorii indicatori, dezagregați după vîrstă, sex, reședință, nivel de educație etc.:

- 1) nivelul de cunoștințe, atitudini și practici a grupelor-țintă în domeniul promovării sănătății;
- 2) ponderea specialiștilor/persoanelor instruite în promovarea sănătății și prevenirea bolilor;
- 3) nivelul de asigurare a centrelor de sănătate publică cu specialiști în domeniul promovării sănătății;
- 4) ponderea resurselor financiare utilizate pentru acțiuni de promovare a sănătății;
- 5) prevalența în populația generală a comportamentelor de risc pentru sănătate (consumul de tutun, alcool, droguri, alimente bogate în sare, zahăr și grăsimi, sedentarismul, deprinderile igienice etc.);
- 6) numărul de acțiuni de comunicare, informare și educare realizate;
- 7) numărul de programe comunitare elaborate și implementate;
- 8) numărul de materiale didactice, informaționale, ghiduri elaborate;
- 9) numărul de instituții de învățămînt preuniversitare, întreprinderi, comunități ce au implementat politici și acțiuni care promovează sănătatea.

IX. Proceduri de raportare și evaluare

44. Scopul monitorizării constă în corelarea obiectivelor și a acțiunilor din Planul de acțiuni privind implementarea prezentului Program cu rezultatele așteptate, pentru ca, ulterior, să fie efectuată o evaluare cît mai corectă a rezultatelor realizării Programului și a impactului acestuia asupra sănătății populației.

45. Coordonarea implementării Programului va fi asigurată de Consiliul național de coordonare a activităților de prevenire și control al bolilor netransmisibile.

46. Monitorizarea și evaluarea rezultatelor implementării Programului va fi efectuată de către Ministerul Sănătății, în colaborare cu celelalte părți interesate, specificate în Planul de acțiuni.

47. Procedurile de monitorizare vor prevedea evaluarea statistică continuă, care va fi efectuată de instituțiile din sistemul sănătății și cercetarea prin studii de cunoștințe, atitudini și practici, care va fi efectuată periodic.

48. În cadrul procesului de monitorizare vor fi elaborate rapoarte de progres, care vor include informații despre implementarea acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni. Aceste rapoarte vor fi elaborate anual de Ministerul Sănătății, în colaborare cu alte autorități interesate, și vor conține informația privind situația implementării acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni.

49. La finele anului 2020 va fi elaborat raportul final privind eficacitatea acțiunilor prevăzute și realizarea obiectivelor prezentului Program.

Anexa nr.1
la Programul național de promovare
a sănătății pentru anii 2016-2020

**Planul de acțiuni
privind implementarea Programului național de promovare a sănătății
pentru anii 2016-2020**

Nr. d/o	Obiective și acțiuni	Termenele de realizare	Responsabilii de implementare	Costurile estimative pentru implementarea acțiunilor, mii lei					Indicatorii de progres
				2016	2017	2018	2019	2020	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Obiectivul specific 1: Modificarea atitudinii și îmbunătățirea cunoștințelor în domeniul promovării sănătății la adulți cu cel puțin 30%, la adolescenți și tineri cu cel puțin 50%, către anul 2020									
1.1.	Elaborarea strategiilor de comunicare și de schimbare a comportamentului, adaptate vârstei și nevoilor beneficiarilor pentru reducerea poverii evitabile a bolilor prioritare și realizarea campaniilor naționale de comunicare, inclusiv: - promovarea alimentației sănătoase și a activității fizice; - reducerea consumului de tutun, alcool; - prevenirea bolilor condiționate de nerespectarea regulilor	2016 - 2020	Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Ministerul Educației, Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	3000,0	7500,0	7500,0	6000,0	6000,0	Numărul de strategii / campanii elaborate și implementate

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	de igienă; - prevenirea traumatismelor, inclusiv la copii etc.								
1.2.	Realizarea acțiunilor de sensibilizare și comunicare în cadrul evenimentelor anuale de promovare a sănătății și prevenire a bolilor: zile mondiale și naționale, săptămâni europene și lunare de profilaxie a bolilor (conform unui plan elaborat anual de către Ministerul Sănătății)	2016 - 2020	Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină	250,0	600,0	650,0	500,0	500,0	Numărul de evenimente planificate și realizate
1.3.	Derularea emisiunilor cu periodicitate săptămînală la posturile de TV și radio cu acoperire națională sub aspectul promovării modului sănătos de viață	2016-2020	Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Instituția publică națională a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, Ministerul Sănătății	150,0	350,0	400,0	300,0	300,0	Numărul de emisiuni/subiecte mediatizate
1.4.	Elaborarea și editarea în tiraj de masă a materialelor informaționale (pliante, postere flyere etc.) privind promovarea sănătății și prevenirea	2016-2020	Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină	200,0	500,0	500,0	400,0	400,0	Numărul de materiale elaborate și distribuite beneficiarilor

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	bolilor (cu o acoperire de cel puțin 30% din populația-țintă)								
1.5.	Elaborarea spoturilor sociale, demonstrarea filmelor educative de scurt metraj, desfășurarea lecțiilor audio/video cu tematica promovării sănătății și profilaxia bolilor: - promovarea alimentației sănătoase și a activității fizice; - comunicarea riscurilor consumului de tutun și a alcoolului; - prevenirea bolilor transmisibile (boli diareice acute, gripă, boli sexual transmisibile etc.)	2016-2020	Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Ministerul Culturii, Campania Națională de Asigurări în Medicină	1000,0	2500,0	2500,0	2000,0	2000,0	Numărul de resurse audio/video elaborate
1.6.	Reevaluarea disciplinelor școlare care conțin modulul „Promovarea modului sănătos de viață”, la toate nivele învățământului obligatoriu, ajustat pe vârste și sexe, conform	2016 - 2017	Ministerul Educației	-	-	-	-	-	Disciplinele școlare care conțin modulul „Promovarea modului sănătos de viață” reevaluate și aprobate

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	prevederilor legale								
1.7.	Informarea și consilierea tinerilor cu privire la comportamentele sănătoase prin intermediul centrelor de sănătate prietenoase tinerilor	2016-2020	Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină	150,0	350,0	400,0	300,0	300,0	Numărul de tineri ce au beneficiat de servicii de comunicare și consiliere
1.8.	Elaborarea suportului instructiv/metodic privind activitățile de comunicare și consiliere în cadrul centrelor de sănătate prietenoase tinerilor	2016-2017	Ministerul Sănătății, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	250,0	500,0	250,0	-	-	Numărul de materiale elaborate
1.9.	Realizarea acțiunilor de mobilizare a comunității și informarea/educarea tinerilor privind modul sănătos de viață în vederea prevenirii consumului nociv de alcool și tutun (implementarea proiectului-pilot în raionul Orhei)	2016 - 2020	Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, în coordonare cu autoritățile publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea	4000,0	4000,0	4000,0	4000,0	4000,0	Numărul de acțiuni realizate Numărul de persoane informate
1.10.	Instruirea grupelor-țintă (gravidelor, familiilor tinere, vîrstnicilor, persoanelor cu diabet și hipertensiune) în cadrul	2016-2020	Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină	150,0	350,0	400,0	300,0	300,0	Numărul de persoane instruite

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	„școlilor” din instituțiile medico-sanitare publice								
1.11.	Elaborarea curriculumului și suportul metodologic pentru instruire în cadrul „școlilor” din instituțiile medico-sanitare publice	2016-2017	Ministerul Sănătății, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	50,0	150,0	-	-	-	Suport metodologic elaborat
1.12.	Abordarea subiectelor de promovare a modului sănătos de viață în repertoriul teatrelor, inclusiv pentru copii și tineret	2016 - 2020	Ministerul Culturii	100,0	250,0	250,0	200,0	200,0	Numărul de subiecte abordate
1.13.	Organizarea periodică a expozițiilor și concursurilor de desen, materiale ilustrative, obiecte „hand made” etc., avînd ca subiect promovarea modului sănătos de viață	2016 - 2020	Ministerul Culturii, Ministerul Educației, Ministerul Sănătății, în coordonare cu autoritățile publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea	150,0	350,0	400,0	300,0	300,0	Numărul de evenimente organizate
1.14.	Realizarea studiilor de cunoștințe, atitudini, practici privind promovarea modului sănătos de viață (pentru adulți și tineri)	2018 și 2020	Ministerul Sănătății	-	-	1000,0	-	1000,0	Numărul de studii realizate

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Obiectivul specific 2: Consolidarea către anul 2020 a capacităților de pînă la 80% a specialiștilor din sectorul sănătății și pînă la 50% a specialiștilor din sectorul educației privind planificarea și implementarea acțiunilor de promovare a sănătății la nivel național și local									
2.1.	Actualizarea curriculumului de instruire și educație continuă a specialiștilor cu studii superioare și medii din domeniul sănătății și educației în promovarea sănătății și comunicarea riscurilor	2016-2017	Ministerul Sănătății, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Ministerul Educației	100,0	300,0	-	-	-	Curriculumul actualizat
2.2.	Fortificarea capacităților Serviciului de supraveghere de stat a sănătății publice în vederea coordonării activităților, colaborării intersectoriale și responsabilizării referitor la activitățile de promovare a sănătății în contextul regionalizării, prin: - identificarea și dotarea structurilor de promovare a sănătății cu tehnică necesară activităților de comunicare /informare; - instruirea cadrelor;	2017 - 2020	Ministerul Sănătății, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	-	700,0	700,0	700,0	700,0	Centru de sănătate publică cu capacități fortificate în domeniul promovării sănătății

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	- elaborarea suportului metodologic privind activitatea de promovare a sănătății și comunicării								
2.3.	Elaborarea ghidurilor pentru specialiștii din asistența medicală primară și asistența socială privind aspectele de comunicare pentru schimbarea comportamentului la nivel de individ	2016-2017	Ministerul Sănătății, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Compania Națională de Asigurări în Medicină	50,0	50,0	-	-	-	Ghid elaborat
2.4.	Instruirea specialiștilor cu studii superioare din domeniul sănătății în aspecte ce țin de promovarea sănătății și comunicare: - facultatea sănătate publică – 140 ore; - facultățile medicină, stomatologie –51 ore; - facultatea farmacie - 30 ore; - rezidenți medicina de familie și pediatrie – 150 ore; - instruire continuă pentru medicii de familie și pediatri –	2016 - 2020	Ministerul Sănătății, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	Numărul de specialiști instruiți/formați

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	35 ore; - instruire continuă pentru medicii igienişti şi epidemiologi – 100 ore								
2.5.	Instruirea specialiștilor cu studii medii din domeniul sănătății în aspecte ce țin de promovarea sănătății și comunicare: - asistenți medicali și asistenți igienişti/epidemiologi – 50 ore; - instruirea continuă a asistenților din medicina primară și a asistenților igienişti/epidemiologi – 35 ore	2016-2020	Ministerul Sănătății, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, colegiile de medicină	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	Numărul specialiștilor instruiți/formați
2.6.	Instituirea în instituțiile medicale la nivel național și local a unor unități de personal responsabile de promovarea sănătății	2016 - 2020	Ministerul Sănătății	- limita statelor disponibile în instituție	-	-	-	-	Numărul de instituții medicale unde există persoane responsabile de promovarea sănătății
2.7.	În condițiile autonomiei universitare, se recomandă instituțiilor de învățământ superior	2016 - 2020	Ministerul Educației	-	-	-	-	-	Subiectele ce țin de modul sănătos de viață incluse în conținuturile unităților de curs de

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	pedagogic de a oferi studenților, în regim de opțiune, unitatea de curs „Modul sănătos de viață”, cu includerea subiectelor ce țin de modul sănătos de viață în conținuturile unităților de curs de specialitate								specialitate
2.8.	Dezvoltarea programelor de instruire și formare în domeniul promovării sănătății și prevenirii bolilor pentru părinți, tineri, educatori, jurnaliști, autorități publice locale, organizații obștești etc.	2017-2020	Ministerul Sănătății, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Compania Națională de Asigurări în Medicină	-	600,0	600,0	600,0	600,0	Numărul de programe elaborate Numărul de persoane instruite
Obiectivul specific 3: Elaborarea către anul 2017 a suportului metodologic privind crearea unor medii favorabile promovării modului sănătos de viață în instituțiile de educație, la locul de muncă și în comunitate									
3.1.	Inițierea rețelei naționale de ”Școli care promovează sănătatea”, conform criteriilor rețelei europene: - elaborarea suportului metodologic și instruirea partenerilor; - implementarea inițiativei în școli	2016-2017 2018-2020	Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, cu coordonarea autorităților publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea	200,0	600,0	2500,0	2500,0	2500,0	Numărul de instituții de educație în cadrul rețelei de „Școli care promovează sănătatea”

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.2.	Implementarea programelor de promovare a sănătății la locul de muncă: activitate fizică, alimentație sănătoasă, evitarea stresului etc.	2017 - 2020	Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, organizațiile sindicale de ramură, în coordonare cu autoritățile publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea	-	500,0	1000,0	1500,0	1500,0	Numărul de programe implementate
3.3.	Instruirea igienică a angajaților din economia națională privind promovarea sănătății și prevenirea bolilor: - elaborarea programelor de instruire; - instruirea angajaților, conform Regulamentului de instruire, aprobat prin Hotărârea Medicului-șef sanitar de stat al Republicii Moldova	2016 2016-2020	Ministerul Sănătății	-	-	-	-	-	Numărul de programe elaborate Numărul de persoane instruite
3.4.	Elaborarea recomandărilor și criteriilor privind inițiativele de „spitale care promovează	2017-2018 2019-2020	Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină, în coordonare cu autoritățile publice locale	-	100,0	100,0		5000,0 5000,0	Suport metodologic elaborat Numărul de programe-pilot implementate

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	sănătatea”; „orașe/comunități sănătoase” Implementarea programelor-pilot		de nivelul întâi și nivelul al doilea						
3.5.	Elaborarea ghidurilor pentru autoritățile publice locale privind organizarea și realizarea acțiunilor de promovare a sănătății la nivel de comunitate	2017-2018	Ministerul Sănătății, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	-	200,0	200,0	-	-	Numărul de ghiduri elaborate
3.6.	Dezvoltarea și realizarea planurilor comunitare de promovare a sănătății în contextul modificării deprinderilor pentru o viață sănătoasă: - crearea condițiilor pentru practicarea activității fizice, - respectarea igienei personale; - asigurarea cu produse alimentare sănătoase; - desfășurarea activităților pentru ocrotirea mediului înconjurător etc.	2016 - 2020	Ministerul Sănătății, Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Educației, Ministerul Mediului, în coordonare cu autoritățile publice locale de nivelul al doilea	2500,0	6000,0	6500,0	5000,0	5000,0	Numărul de localități ce implementează acțiuni de promovare a sănătății Numărul de persoane implicate în activități

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Obiectivul specific 4: Reducerea prevalenței inactivității fizice cu 5%, către anul 2020, prin promovarea și încurajarea activității fizice zilnice la toate etapele vieții, evitând inechitățile									
4.1.	Elaborarea strategiei de comunicare și realizarea campaniilor de comunicare și informare privind promovarea activității fizice	2016-2020	Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Educației	400,0	1000,0	1000,0	800,0	800,0	Strategie de comunicare elaborată și campanii realizate
4.2.	Desfășurarea acțiunilor de sensibilizare și comunicare în cadrul evenimentelor internaționale, inclusiv: <ul style="list-style-type: none"> - Ziua Mondială a Mișcării pentru Sănătate; - Săptămîna Europeană a Mobilității 	2016 - 2020	Ministerul Sănătății, Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Educației, Ministerul Mediului	100,0	250,0	250,0	200,0	200,0	Numărul de acțiuni realizate Numărul de beneficiari ai acțiunilor de sensibilizare
4.3.	Organizarea diferitor evenimente de promovare a activității fizice la nivel național și comunitar, implicînd persoane de toate vîrstele (conform Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale), inclusiv:	2016-2020	Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Educației, Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină, în coordonare cu autoritățile publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea	400,0	1000,0	1000,0	800,0	800,0	Numărul de evenimente organizate Numărul de persoane participante

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	- starturi vesele pentru toată familia; - competiții sportive pentru persoanele cu nevoi speciale; - marșuri turistice pentru promovarea mersului pe jos etc.								
4.4.	Elaborarea recomandărilor pentru practicarea setului minim de activitate fizică pentru sănătate pentru diferite categorii de populație: gravide, copii, adolescenți, adulți, vârstnici, persoane cu diferite probleme de sănătate etc.	2017 - 2018	Ministerul Sănătății	150,0	100,0	-	-	-	Recomandări elaborate
4.5.	Completarea normativelor în construcții în domeniul urbanismului cu compartimentul „Dezvoltarea spațiilor publice” (pasaje pietonale, benzi pentru ciclism, complex cu mobilier urban pentru agrement etc.)	2017	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ministerul Sănătății	-	100,0	-	-	-	Recomandări elaborate

Anexa nr.2
la Programul național de promovare
a sănătății pentru anii 2016-2020

Bugetul Programului național de promovare a sănătății pentru anii 2016-2020

(mii lei)

Acțiune	2016					2017					2018				
	Total	inclusiv				Total	inclusiv				Total	inclusiv			
		Bugetul de stat	Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	Finanțare din proiecte și granturi aprobate spre finanțare	Suma neacoperită		Bugetul de stat	Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	Finanțare din proiecte și granturi aprobate spre finanțare	Suma neacoperită		Bugetul de stat	Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	Finanțare din proiecte și granturi aprobate spre finanțare	Suma neacoperită
Obiectivul specific 1: Modificarea atitudinii și îmbunătățirea cunoștințelor în domeniul promovării sănătății la adulți cu cel puțin 30%, la adolescenți și tineri cu cel puțin 50%, către anul 2020															
Elaborarea strategiilor de comunicare și de schimbare a comportamentului și realizarea campaniilor naționale de comunicare	3000,0	150,0	1750,0	450,0	650,0	7500,0	100,0	4000,0	1400,0	2000,0	7500,0	300,0	4000,0	1400,0	1800,0
Realizarea acțiunilor de sensibilizare și comunicare în cadrul evenimentelor anuale de promovare a sănătății și prevenire a bolilor	250,0	-	150,0	-	100,0	600,0	-	300,0	-	300,0	650,0	50,0	350,0	-	250,0

Derularea emisiunilor cu periodicitate săptămînală la posturile de TV și radio cu acoperire națională în aspecte de promovare a modului sănătos de viață	150,0	50,0	-	-	100,0	350,0	100,0	-	-	250,0	400,0	200,0	-	-	200,0
Elaborarea resurselor informaționale (materiale tipărite, spoturi video, filme educative, lecții audio etc.) cu tematica promovării sănătății și profilaxia bolilor	400,0	50,0	150,0	100,0	100,0	850,0	100,0	350,0	200,0	200,0	650,0	100,0	400,0	100,0	50,0
Elaborarea suportului instructiv-metodic și informarea/consilierea tinerilor prin intermediul centrelor de sănătate prietenoase tinerilor	400,0	50,0	150,0	100,0	100,0	850,0	100,0	350,0	200,0	200,0	650,0	100,0	400,0	100,0	50,0
Realizarea acțiunilor de mobilizare a comunității și informarea/educarea tinerilor privind modul sănătos de viață în vederea prevenirii consumului nociv de alcool (implementarea proiectului-pilot în raionul Orhei)	4000,0	-	-	4000,0	-	4000,0	-	-	4000,0	-	4000,0	-	-	4000,0	-

Instruirea grupelor țintă a populației în cadrul „Școlilor din instituțiile medicale” (elaborarea curriculumului și suportului metodologic).	200,0	-	200,0	-	-	500,0	-	500,0	-	-	400,0	-	300,0	-	100,0
Informarea și mobilizarea populației prin intermediul activităților culturale (teatre, expoziții, organizarea de concursuri etc.)	250,0	50,0	-	-	200,0	600,0	100,0	-	200,0	300,0	650,0	200,0	-	150,0	300,0
Realizarea studiilor de cunoștințe, atitudini și practici în scopul evaluării și monitorizării realizării acțiunilor Programului	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1000,0	200,0	-	800,0	-
Total obiectivul specific 1	9450	350	2550	5050	1500	17400	400	5950	7000	4050	18250	1050	5850	7650	3700
Obiectivul specific 2: Consolidarea către anul 2020 a capacităților de pînă la 80% a specialiștilor din sectorul sănătății și pînă la 50% a specialiștilor din sectorul educației privind planificarea și implementarea acțiunilor de promovare a sănătății la nivel național și local															
Actualizarea curriculumului de instruire și educație continuă a specialiștilor cu studii superioare și medii din domeniul sănătății și educației în promovarea sănătății și comunicarea riscurilor	100,0	100,0	-	-	-	300,0	200,0	-	-100	-	-	-	-	-	-

Fortificarea capacităților Serviciului supravegherii de stat a sănătății publice în vederea coordonării activităților, colaborării intersectoriale și responsabilizării referitor la activitățile de promovare a sănătății în contextul regionalizării	-	-	-	-	-	700,0	700,0	-	-	-	700,0	700,0	-	-	-
Elaborarea ghidurilor pentru specialiștii din asistența medicală primară și asistența socială privind aspectele de comunicare pentru schimbarea comportamentului la nivel de individ	50,0	50,0	-	-	-	50,0	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Instruirea specialiștilor cu studii superioare și medii de specialitate din sectorul sănătății	40,0	40,0	-	-	-	40,0	40,0	-	-	-	40,0	40,0	-	-	-
Dezvoltarea programelor de instruire și formare în domeniul promovării sănătății și prevenirea bolilor pentru părinți, tineri, educatori, jurnaliști, autorități publice locale, organizații obștești etc.	-	-	-	-	-	600,0	100,0	200,0	100,0	200	600,0	100,0	200,0	100,0	200
Total obiectivul specific 2	190	190	-	-	-	1690	1090	200	200	200	1340	840	200	100	200

Obiectivul specific 3: Elaborarea către anul 2017 a suportului metodologic privind crearea unor medii favorabile promovării modului sănătos de viață în instituțiile de educație, la locul de muncă și în comunitate															
Inițierea rețelei naționale de „Școli care promovează sănătatea”, conform criteriilor rețelei europene (elaborarea suportului metodologic și implementarea inițiativei)	200,0	-	-	200,0	-	600,0	150,0	-	200,0	250,0	2500,0	200,0	-	2000,0	300,0
Implementarea campaniilor de comunicare la locul de muncă	-	-	-	-	-	500,0	100,0	-	200,0	200,0	1000,0	100,0	-	500,0	400,0
Implementarea inițiativelor de „spitale care promovează sănătatea”; ”orașe/comunități sănătoase”	-	-	-	-	-	100,0	-	100,0	-	-	100,0	-	100,0	-	-
Elaborarea ghidurilor pentru autoritățile publice locale privind organizarea și realizarea acțiunilor de promovare a sănătății în comunitate	-	-	-	-	-	200,0	200,0	-	-	-	200,0	200,0	-	-	-
Dezvoltarea planurilor comunitare de promovare a deprinderilor pentru o viață sănătoasă	2500,0	300,0	-	500,0	1700,0	6000,0	500,0	-	1500,0	4000,0	6500,0	500,0	-	2000,0	4000,0
Total obiectivul specific 3	2700	300	-	700	1700	7400	950	100	1900	4450	10300	1000	100	4500	4700
Obiectivul specific 4: Reducerea prevalenței inactivității fizice cu 5%, către anul 2020, prin promovarea și încurajarea activității fizice zilnice la toate etapele vieții, evitând inechitățile															

Elaborarea strategiei de comunicare și realizarea campaniilor naționale privind promovarea activității fizice	400,0	100,0	250,0	50,0	-	1000,0	-	500,0	200,0	300,0	1000,0	-	500,0	200,0	300,0
Desfășurarea acțiunilor de sensibilizare și comunicare în cadrul zilelor mondiale a promovării activității fizice pentru sănătate	100,0	100,0	-	-	-	250,0	200,0	-	-	50,0	250,0	200,0	-	-	50
Organizarea evenimentelor de promovare a activității fizice la nivel național și comunitar	400,0	100,0	100,0	-	200,0	1000,0	200,0	100,0	-	700,0	1000,0	200,0	100,0	-	700,0
Elaborarea recomandărilor pentru promovarea activității fizice pentru sănătate	150,0	150,0	-	-	-	100,0	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Completarea normativelor în construcții în domeniul urbanismului cu compartimentul „Dezvoltarea spațiilor publice” (pasaje pietonale, benzi pentru ciclism, complex cu mobilier urban pentru agrement etc.)	-	-	-	-	-	100,0	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Total obiectivul specific 4	1050	450	350	50	200	2450	600	600	200	1050	2250	400	600	200	1050

Total pentru fiecare an	1050	450	350	50	200	2450	600	600	200	1050	2250	400	600	200	1050
--------------------------------	-------------	-----	-----	----	-----	-------------	-----	-----	-----	------	-------------	-----	-----	-----	------

Acțiune	2019					2020					TOTAL PROGRAM				
	Total	inclusiv				Total	inclusiv				Total	inclusiv			
		Bugetul de stat	Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	Finanțare din proiecte și granturi aprobate spre finanțare	Suma neacoperită		Bugetul de stat	Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	Finanțare din proiecte și granturi aprobate spre finanțare	Suma neacoperită		Bugetul de stat	Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală	Finanțare din proiecte și granturi aprobate spre finanțare	Suma neacoperită
Obiectivul specific 1: Modificarea atitudinii și îmbunătățirea cunoștințelor în domeniul promovării sănătății la adulți cu cel puțin 30%, la adolescenți și tineri cu cel puțin 50%, către anul 2020															
Elaborarea strategiilor de comunicare și de schimbare a comportamentului și realizarea campaniilor naționale de comunicare	6000,0	1000,0	3500,0	900,0	600,0	6000,0	1000,0	3500,0	900,0	600,0	30000	2550	16750	5050	5650
Realizarea acțiunilor de sensibilizare și comunicare în cadrul evenimentelor anuale de promovare a sănătății și prevenire a bolilor	500,0	300,0	200,0	-	-	500,0	300,0	200,0	-	-	2500,0	650	1200	-	650
Derularea emisiunilor cu periodicitate săptămînală la posturile de TV și radio cu acoperire națională în aspecte de promovare a modului sănătos de viață	300,0	300,0	-	-	-	300,0	300,0	-	-	-	1500,0	950	-	-	550

Elaborarea resurselor informaționale (materiale tipărite, spoturi video, filme educative, lecții audio etc.) cu tematica promovării sănătății și profilaxia bolilor	2400,0	400	600	1000	400	2400,0	400	600	1000	400	12000	850	3100	4900	3150
Elaborarea suportului instructiv metodic și Informare/consilierea tinerilor prin intermediul centrelor de sănătate prietenoase tinerilor	300,0	-	300,0	-	-	300,0	-	300,0	-	-	2500,0	250	1500	400	350
Realizarea acțiunilor de mobilizare a comunității și informarea/educarea tinerilor privind modul sănătos de viață în vederea prevenirii consumului nociv de alcool (implementarea proiectului-pilot în raionul Orhei)	4000,0	-	-	4000,0	-	4000,0	-	-	4000,0	-	20000	-	-	20000	-
Instruirea grupelor țintă a populației în cadrul „școlilor din instituțiile medicale” (elaborarea curriculumului și suportului metodologic)	300,0	-	300,0	-	-	300,0	-	300,0	-	-	1700,0	-	1600,0	-	100

Informarea și mobilizarea populație prin intermediul activităților culturale (teatre, expoziții, organizarea de concursuri etc.)	500,0	500,0	-	-	-	500,0	500,0	-	-	-	2500,0	1350	-	350	800
Realizarea studiilor cunoștințe, atitudini și practici în scopul evaluării și monitorizării realizării acțiunilor Programului	-	-	-	-	-	1000,0	200,0	-	800,0	-	2000,0	400,0	-	1600,0	-
Total obiectivul specific 1	14300	2500	4900	5900	1000	15300	2700	4900	6700	1000	74700	7000	24150	32300	11250
Obiectivul specific 2: Consolidarea către anul 2020 a capacităților de pînă la 80% a specialiștilor din sectorul sănătății și pînă la 50% a specialiștilor din sectorul educației privind planificarea și implementarea acțiunilor de promovare a sănătății la nivel național și local															
Actualizarea curriculumului de instruire și educație continuă a specialiștilor cu studii superioare și medii din domeniul sănătății și educației în promovarea sănătății și comunicarea riscurilor	-	-	-	-	-	-	-	-	-		400,0	300	-	100	300

Fortificarea capacităților Serviciului supravegherii de stat a sănătății publice în vederea coordonării activităților, colaborării intersectoriale și responsabilizării referitor la activitățile de promovare a sănătății în contextul regionalizării.	700,0	700,0	-	-	-	700,0	700,0	-	-	-	2800,0	2800,0	-	-	-
Elaborarea ghidurilor pentru specialiștii din asistența medicală primară și asistența socială privind aspectele de comunicare pentru schimbarea comportamentului la nivel de individ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100,0	100,0	-	-	-
Instruirea specialiștilor cu studii superioare și mediu de specialitate din sectorul sănătății	40,0	40,0	-	-	-	40,0	40,0	-	-	-	200,0	200,0	-	-	-

Dezvoltarea programelor de instruire și formare în domeniul promovării sănătății și prevenirea bolilor pentru părinți, tineri, educatori, jurnaliști, autorități publice locale, organizații obștești etc.	600,0	300,0	200,0	100,0	-	600,0	300,0	200,0	100,0	-	2400,0	800,0	800,0	400,0	400,0
Total obiectivul specific 2	1340	1040	200	100	-	1340	1040	200	100	-	5900	4200	800	500	400
Obiectivul specific 3: Elaborarea către anul 2017 a suportului metodologic privind crearea unor medii favorabile promovării modului sănătos de viață în instituțiile de educație, la locul de muncă și în comunitate															
Inițierea rețelei naționale de „Școli care promovează sănătatea”, conform criteriilor rețelei europene (elaborarea suportului metodologic și implementarea inițiativei)	2500,0	500,0	-	2000,0	-	2500,0	500,0	-	2000,0	-	8300,0	1350	-	6400,0	550
Implementarea campaniilor de comunicare la locul de muncă	1500,0	200,0	-	300,0	1000,0	1500,0	200,0	-	300,0	1000,0	4500,0	600,0	-	1300,0	2600,0
Implementarea inițiativelor de „spitale care promovează sănătatea”; „orașe/comunități sănătoase”	5000,0	-	-	3000,0	2000,0	5000,0	-	-	3000,0	2000,0	10200	-	200,0	6000,0	4000,0

Elaborarea ghidurilor pentru autoritățile publice locale privind organizarea și realizarea acțiunilor de promovare a sănătății în comunitate	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	400,0	400,0	-	-	-
Dezvoltarea planurilor comunitare de promovare a deprinderilor pentru o viață sănătoasă	5000,0	1000,0	-	1000,0	3000,0	5000,0	1000,0	-	1000,0	3000,0	25000	3300	-	6000	15700
Total obiectivul specific 3	14000	1700	-	6300	6000	14000	1700	-	6300	6000	48400	5650	200	19700	22850
Obiectivul specific 4: Reducerea prevalenței inactivității fizice cu 5%, către anul 2020, prin promovarea și încurajarea activității fizice zilnice la toate etapele vieții, evitând inechitățile															
Elaborarea strategiei de comunicare și realizarea campaniilor naționale privind promovarea activității fizice	800,0	200,0	500,0	100,0	-	800,0	200,0	500,0	100,0	-	4000,0	500	2250	650	600
Desfășurarea acțiunilor de sensibilizare și comunicare în cadrul zilelor mondiale a promovării activității fizice pentru sănătate	200,0	200,0	-	-	-	200,0	200,0	-	-	-	1000,0	900	-	-	100
Organizarea evenimentelor de promovare a activității fizice la nivel național și comunitar	800,0	500,0	100,0	-	200,0	800,0	500,0	100,0	-	200,0	4000,0	1500	500,0	-	2000
Elaborarea recomandărilor pentru promovarea activității fizice pentru sănătate	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	250,0	250,0	-	-	-

Completarea normativelor în construcții în domeniul urbanismului cu compartimentul „Dezvoltarea spațiilor publice” (pasaje pietonale, benzi pentru ciclism, complex cu mobilier urban pentru agrement etc.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100,0	100,0	-	-	-
Total obiectivul specific 4	1800	900	600	100	200	1800	900	600	100	200	9350	3250	2750	650	2700
Total pe an	31440	6140	5700	12400	7200	32440	6340	5700	13200	7200					
TOTAL Program											138350	20100	27900	53150	37200

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea Programului național de promovare a sănătății pentru anii 2016-2020

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului hotărîrii de Guvern:

O stare bună a sănătății este o valoare și o adevărată sursă a stabilității economice și sociale. Aceasta este un factor-cheie pentru reducerea sărăciei, un element care contribuie la dezvoltarea durabilă. Stilul de viață nesănătos și comportamentele riscante (consumul de tutun, droguri, consumul abuziv de alcool, sedentarismul, consumul redus de fructe și legume, igiena precară, relații sexuale neprotejate, etc.) afectează nu doar sănătatea, dar și calitatea vieții.

Republica Moldova, ca și majoritatea țărilor din regiune se confruntă cu diferite provocări: odată cu agravarea presiunilor economice și creșterea costurilor serviciilor de sănătate, sporește riscul excluziunii sociale și în perspectivă, cheia succesului ar putea fi schimbarea mentalității factorilor de decizie, prestatorilor de servicii și membrilor societății, astfel încât serviciile de sănătate să nu mai fie percepute drept simple acțiuni de tratament al maladiilor, ci un mecanism, care să plaseze accentul spre promovarea sănătății și a bunăstării.

Modul sănătos de viață nu este o normă pentru majoritatea dintre populația din Republica Moldova. Circa 70 la sută din decesele premature ale adulților sunt cauzate de comportamente riscante inițiate în perioada adolescenței, deși promovarea sănătății, asigurarea echității sociale în sănătate ar trebui să se înceapă încă în perioada timpurie de dezvoltare a copiilor, la educația în școală, în familie, societate. Subiectul "Promovarea modului sănătos de viață" este realizat la câteva discipline în cadrul învățământului primar, gimnazial, liceal profesional tehnic secundar. În pofida acestui fapt, totuși se atestă o prevalență sporită a diferitor comportamente riscante ale adolescenților.

Potrivit studiilor naționale în domeniul prevalenței factorilor de risc a bolilor netransmisibile, cunoștințe atitudini practice, (STEPS, MICS, KAP referitor la efectele fumatului, alcoolului, etc.) în Republica Moldova se atestă următoarea situație:

- Mai mult de 10% din populația adultă (18-69 ani) nu practică activitatea fizică zilnic, conform recomandărilor OMS privind activitatea fizică pentru sănătate și anume, efectuarea a 150 de minute de activitate fizică de intensitate moderată pe săptămână sau echivalentul ei.
- Circa 64,6% dintre respondenți consumă mai puțin de 5 porții de fructe și/sau legume pe, consumul mediu fiind de 2 porții/zi.
- 56% din populație este supraponderală, atât bărbații, cât și femeile, iar 23% de persoane sunt obeze, dintre care 18% sunt bărbați și 28,5% sunt femei.
- 48,5% bărbați și 8,2% femei sunt fumători activi, din ei 35% de bărbați și 7,4% femei sunt tinerii de vîrsta 15-24 ani. 57,7% din fumători nu cunosc daunele cauzate de fumatul pasiv.
- 74,8% din populația țării cuprinsă de vîrsta între 16-55 de ani consumă alcool, inclusiv 12% din ei consumă alcool zilnic sau aproape în fiecare zi.

- 31% din respondenți nu sunt conștienți despre daunele asupra fătului provocate de consumul de alcool în cazul unei femei însărcinate.

Potrivit cercetărilor, 36% dintre adolescenți cu vârsta între 15-19 ani întrețin relații sexuale și fiecare al patrulea adolescent, care întreține relații sexuale, nu folosește mijloace de contracepție. Astfel, incidența infecțiilor cu transmitere sexuală (sifilis și gonoree) în rândul adolescenților cu vârsta cuprinsă între 15-19 ani este de circa 180 de cazuri la 100 000 mii persoane anual, acesta fiind cel mai mare indice din regiune.

O altă problemă a tinerilor este consumul de substanțe adictive. 8,3% din adolescenți (13-15 ani) fumează, inclusiv 12,7% băieți și 3,8 fete %; 72% - consumă alcool și circa 3% au utilizat cel puțin un tip anumit de droguri. În adolescență fumatul este un obicei destul de acceptat și este considerat ca un mediator social (fumătorii au mai mulți prieteni). 22,8% din adolescenți de vârsta 13-15 ani, consideră că fumatul îi ajută pe oameni să se simtă mai confortabil la festivități, petreceri și adunări sociale.

Intervențiile de informare, educare și comunicare, realizate de către instituțiile Serviciului de stat de supravegherea a sănătății publice și asistența medicală primară cu toată că, acoperă o gamă largă de teme relevante pentru sănătate, însă au în fond au caracter mai degrabă fragmentat și sunt orientate spre conștientizare și informare, fără mari șanse de a induce schimbări semnificative de comportament. Resursele existente (financiare și umane) sunt limitate.

O serie de activități de promovare a sănătății sunt sprijinite financiar de către Compania Națională de Asigurări în Medicină, însă există deficiențe în planificare și evaluare a rezultatelor. Este necesar de crearea unui mecanism de finanțare durabilă a intervențiilor de promovare a sănătății la nivel de instituție medicală.

Coordonarea și colaborarea intra- și intersectorială adecvată este esențială pentru desfășurarea acțiunilor de promovare a sănătății. Actualmente, mecanismul de coordonare, care să abordeze aceste probleme – lipsește, iar colaborarea intersectorială și implicarea comunității este insuficientă.

În acest context, pentru a obține succese în promovării sănătății și prevenirii bolilor la toate etapele vieții sunt necesare acțiuni susținute și durabile intersectoriale, care au la bază principiile „Sănătatea în toate politicile” și „Întreaga societate”, derulate coordonat în cadrul unui Program național de promovare a sănătății pentru anii 2016-2020, care să asigure îmbunătățirea situației în domeniu.

2. Principalele prevederi ale proiectului, locul în sistemul de acte normative:

Programul național în promovarea sănătății pentru anii 2016-2020 a fost elaborat cu scopul de a favoriza adoptarea comportamentelor sănătoase la toate etapele vieții. Programul a fost elaborat în temeiul Legii nr.10 din 3 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice a Hotărârea Guvernului nr. 680 din 30 septembrie 2015 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2015-2016 și în scopul promovării sănătății populației și profilaxie bolilor

Programul național în promovare a sănătății pentru anii 2016-2020 este al 3-lea program în acest domeniu din anul 1999. Precedentul Program de promovare a

modului sănătos de viață pentru anii 2007 – 2015 (aprobat prin HG nr. 658 din 12.06.2007) a avut 3 obiective de realizat, inclusiv: modificarea atitudinii populației față de sănătatea proprie și transformarea cunoștințelor în domeniul promovării sănătății în convingeri și practici sănătoase; evitarea deceselor premature cauzate de comportamente nesănătoase; creșterea speranței de viață a populației. În perioada de referință, s-au realizat un șir de acțiuni în acest domeniu, inclusiv:

- a fost fortificat cadrul de politici în domeniul promovării sănătății. În acest context s-au elaborat și aprobat programe naționale specifice privind supravegherea principalelor factori de risc comportamentali a bolilor netransmisibile: programele naționale de control al tutunului, al alcoolului, privind alimentația și nutriția, Strategia de control al bolilor netransmisibile, etc.;
- s-a dezvoltat rețeaua de Centre de sănătate prietenoase tinerilor în cadrul instituțiilor medicale din țară;
- a sporit ponderea persoanelor instruite în domeniu promovării sănătății de la 15,0 % în anul 2007 până la 18,2% în anul 2014 (persoane apte de muncă), au sporit acțiunile de mobilizare a populației de comunicare interpersonală etc.

De menționat, că nu au fost atinse rezultatele așteptate ce țin de schimbarea comportamentelor sănătoase, dat fiind faptul, că modificarea comportamentelor oamenilor implică acțiuni intersectoriale de lungă durată, suficient finanțate, unde rezultate pot fi vizibile în timp de 20-40 ani, deoarece sănătatea populației este influențată de mai mulți factori cum ar fi cei sociali, de mediu, bunăstarea materială a familiilor; condițiile de trai, muncă, educație, etc. De asemenea, finanțarea activităților prevăzute în programul precedent a fost insuficientă, cu excepția unor activități susținute de organizațiile internaționale și unele activități susținute de compania Națională de Asigurări în Medicină, însă cu deficiențe în planificare și evaluare a rezultatelor, care nu s-au soldat cu rezultate vizibile.

Intervențiile de promovare a sănătății sunt primordiale în prevenirea bolilor atât netransmisibile, cât și transmisibile. În această ordine de idei, unele dintre intervenții ce țin de promovarea sănătății sunt prevăzute și în alte documente de politici, cum ar fi: Programul național de control al alcoolului pentru anii 2012 – 2020 (aprobat prin HG nr.360 din 06.06.2012); Programul național de control al tutunului pentru anii 2012 – 2016 (aprobat prin HG nr. 100 din 16.02.2012); programul național în domeniul alimentației și nutriției (aprobat prin HG nr. 730 din 08.09.2014); Strategia națională de sănătate publică pentru anii 2014 - 2020 (aprobată prin HG nr. 1032 din 20.12.2013), s.a. De menționat, că aceste intervenții sunt direcționate spre factorii de risc concreți și se reduc mai mult spre campanii de comunicare și informare, pe când acțiunile stipulate de Programul național de promovare a sănătății pentru anii 2016 - 2020 – sunt acțiuni intersectoriale și de durată, ce se referă la instruirea continuă prin revizuirea curriculumul de instruire, inițierea și extinderea "mediilor sănătoase", încurajarea comunităților și a oamenilor pentru promovarea modului sănătos de viață, etc. De menționat, că acțiunilor nu se suprapun cu altele din documentele de politici și finanțarea lor nu se dublează.

Adoptarea Programului național va contribui la implementarea intervențiilor cost-eficiente, ce includ măsuri depromovarea unui stil de viață sănătos, comunicarea

eficientă pentru reducerea factorilor de risc principali pentru bolile netransmisibile, măsurile de prevenire comune pentru bolile transmisibile, ce țin de comportamentul individului (igiena personală, comunitară, comportamentul sexual, etc.). Aceste intervenții ar putea avea și beneficii profunde de sănătate, sociale, economice în Republica Moldova.

Realizarea Programului va permite implementarea recomandărilor ale Organizației Mondiale a Sănătății (în continuare OMS), printre care Sănătatea 2020, adoptată de Comitetul Regional pentru Europa al OMS, în cadrul sesiunii a 62-a în septembrie 2012. Sănătatea 2020 este un cadrul nou al politicii Europene de sănătate, care încurajează țările să elaboreze strategii naționale intersectoriale cu scopuri și ținte care vizează provocările cheie, ce țin de promovarea sănătății și profilaxia bolilor. Programele de promovare a sănătății bazate pe principiile de implicare și abilitare a tuturor actorilor cointeresați oferă beneficii reale și includ: crearea unor condiții mai bune pentru consolidarea sănătății, îmbunătățirea cunoștințelor medico-sanitare, facilitarea alegerii în favoarea unui stil de viață mai sănătos.

O altă recomandare în domeniul promovării sănătății a OMS este Declarația de la Helsinki privind Sănătatea în toate politicile, adoptată de miniștrii sănătății din țările regiunii Europene a OMS la Conferința globală privind promovarea sănătății de la Helsinki din 10-14 iunie 2013. Sănătatea în toate politicile prevede implicarea altor sectoare pentru a îmbunătății și promova sănătatea populației, a evita acțiunea factorilor nocivi și a determinantilor sănătății, cum ar fi: comportamentul nesănătos, condițiile de trai, muncă și educație, accesul la produse și servicii pentru a promova sănătatea și bunăstarea populației.

Și, recent adoptată în cadrul celei de-a 65 Sesiune a Comitetului Regional OMS pentru Europa, care a avut loc la 14-17 septembrie în orașul Vilnius, Lituania este Strategia în domeniul activității fizice pentru Regiunea Europeana al OMS pentru perioada 2016 - 2025 (EUR RC65/9), care încurajează țările pentru creșterea nivelului de activitate fizică prin promovarea activității fizice și reducerea comportamentului sedentar; asigurarea accesului la locuri/medii atractive și sigure pentru practicarea activității fizice; asigurarea de șanse egale pentru activitatea fizică, indiferent de sex, vîrstă, venit, educație, etnie sau de invaliditate; eliminarea barierelor și facilitarea activității fizice.

Programul constă din 9 capitole, care includ: identificarea problemei cu două secțiuni: contextul internațional și contextul național; scopul și obiectivele; acțiunile ce urmează a fi întreprinse pentru implementarea programului, grupate în 4 direcții de acțiuni; etapele și termenii de implementare; responsabilității pentru implementare; estimarea generală a costurilor; impactul scontat; indicatorii de progres și performanță; procedurile de monitorizare, evaluare și raportare. Programul este însoțit de planul de acțiuni pentru toată perioada, 2016-2020.

Obiectivele specifice ale Programului includ: modificarea atitudinii și îmbunătățirea cunoștințelor în domeniul promovării sănătății la adulți cu cel puțin 30%, la adolescenți și tineri cu cel puțin 50%; consolidarea capacităților de pînă la 80% a specialiștilor din sectorul sănătății și pînă la 50% a specialiștilor din sectorul educației privind planificarea și implementarea acțiunilor de promovare a sănătății la nivel național și local; elaborarea suportului metodologic privind crearea unor medii

favorabile promovării modului sănătos de viață în instituțiile de educație, la locul de muncă și în comunitate; reducerea prevalenței inactivității fizice cu 5%, promovarea și încurajarea activității fizice zilnice la toate etapele vieții, evitând inechitățile.

Succesul implementării acțiunilor prevăzute în Program va depinde de stabilirea unui parteneriat durabil între sistemul de sănătate și sectoarele a căror politici au impact asupra sănătății, precum: economie și comerț, agricultura și industria prelucrătoare, finanțe, educație, sport, transport și dezvoltare regională, protecția mediului și a muncii, la nivel național și internațional.

Termenul de implementare a Programului este stabilit pentru anii 2016 – 2020. Ministerul Sănătății în colaborare cu alte autorități și instituții interesate va asigura monitorizarea Programului și raportarea anuală către Guvern.

3. Argumentarea și gradul compatibilității Programului cu legislația comunitară.

Aprobarea Programului va avea un impact pozitiv asupra sănătății și calității vieții oamenilor, prin îmbunătățirea cunoștințelor, atitudinilor pozitive pentru sănătate, și crearea condițiilor și favorizarea unor medii prielnice pentru promovarea sănătății la toate etapele vieții.

Programul vine să contribuie și la implementarea *aquis-ului* comunitar la acest capitol. Parlamentul European și Consiliul în anul 2014 a adoptat al treilea Program de acțiune în domeniu sănătății pentru anii 2014 – 2020 (Regulamentul (UE) nr. 282/2014), cu scopul promovării unei stări bune de sănătate și prevenirea bolilor în Europa, utilizând bunele practici bazate pe dovezi prin încurajarea cooperării între statele membre pentru a îmbunătăți politicile de sănătate de care beneficiază cetățenii.

Proiectul Hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea Programului național în promovarea sănătății pentru anii 2016-2020 a fost elaborat în conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr. 33 din 11.01.2007 cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici și definitivat în baza propunerilor autorităților administrației publice și a altor părți interesate.

4. Fundamentarea economico-financiară.

Costul estimativ al prezentului Program este de 138,35 milioane lei. Specificația costului pentru fiecare acțiune este descrisă în anexă la bugetul Proiectului Programului național de promovare a sănătății pentru anii 2016-2020.

Promovarea sănătății și prevenirea bolilor necesita investire de timp, energie și resurse, în speranța determinării unei îmbunătățiri a sănătății, care să merite aceasta investiție. Actualmente majoritatea țărilor din Europa utilizează doar o mică parte din bugetul sănătății pentru promovarea sănătății și prevenirea bolilor – circa 3%. În Republica Moldova din Fondul Asigurării Obligatorie a Asistenței Medicale, pentru Fondului de profilaxie este prevăzut doar 1%. Totodată, potrivit rapoartelor financiare a CNAM în ultimii 3 ani fondul de profilaxie a fost utilizat în mărime de 70-80%.

Bugetul estimat pentru implementarea prezentului Program este ajustat reieșind din volumele de alocații disponibile componentelor bugetului public național, cât și din proiecte și granturi susținute de donatori externi, cum ar fi: Organizația Mondială

a Sănătății, UNICEF, Regatul Norvegiei, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, etc.

5. Elaboratorii proiectului.

La elaborarea proiectului hotărîrii Guvernului „Cu privire la aprobarea Programul Național de promovare a sănătății pentru anii 2016-2020” a participat grupul intersectorial de lucru instituit de Ministerului Sănătății. Grupul de lucru s-a întrunit la fiecare etapă de elaborare a Programului, unde au fost discutate propunerile parvenite de la parteneri de implementare și dovezi internaționale și naționale privind relevanța intervențiilor de promovare a sănătății, necesar de fi realizate.

În scopul respectării transparenței documentelor de politici, proiectul programului național de promovare a sănătății pentru anii 2016 – 2020 a fost plasat pe pagina WEB oficială a Ministerului Sănătății pentru dezbateri publice în perioada 10.11 – 10.12.2015.

Ministru

Ruxanda GLAVAN